

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

LETO—YEAR XII. Cena lista je \$4.00

Entered as second-class matter January 23, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

1919

PROSVETA

CHICAGO, ILL., četrtek, 27. marca (March 27) 1919.

Subscription \$4.00

Yearly

Uredniški in upravniki predstori: 2657 S. Lawndale ave.

Office of publication:
2657 So. Lawndale ave.
Telephone: Lawndale 4635.

ČEŠKI SOCIALISTI NASPROTUJEJO MOBILIZACIJI PROTI OGRSKI.

Grozijo z generalno stavko. Karolyi ubit? Konfuzne vesti z Dunaja in iz Prage. "Boljševiška fronta" se razširja. Jugoslovanski delegatje v strahu. Obsedno stanje na Španskem.

Kodanj, 26. marca. — Češka vlada je odredila mobilizacijo petih letnikov rezervistov za miličarsko kampanjo proti ogrskim boljševikom. Socialisti na Češkem so zagrozili z generalno stavko po vsej republike, ako vla- da prične z mobilizacijo.

Berlin, 26. marca. — Z Dunaja poročajo, da so čehoslovaške cete pretrgale zvezo med Dunajem in Budapešto z okupacijo mesta Rabe.

Iz Prage in z Dunaja preko Ljubljane je prišel danes cel kup zelo konfuznih vesti o položaju na Ogrskem. Tako na primer poročajo:

Boljševiška revolucija na Ogrskem se širi v Nemško Avstrijo in proti Nemčiji. Italijanske čete pod generalom Piccioni se bližajo Ogrskim meji in so že okupirale Po-

zun.

Čehoslovaška vlada je proglašila obsedno stanje po vsej republike.

Z Dunaja je prišlo poročilo, da se vrše v Budapešti krvavi počnjeni boji in na stotine oseb je bležalo martyih. Bivši predsednik grof Karolyi je umrl. Druga vest iz Kodanj se glasi, da je Karolyi aretiran in sodil ga bo revolucionarno sodišče. Angleška vojaška misija je ušla iz Budapešte.

Češke čete so invadirale Ogrsko in okupirale Rabo, 67 milij. severozapadno od Budapešte. Ljer je velik arzenal.

Knez Windischgraetz, bivši upravitelj na Ogrskem, je apeliral na entento za vojaško pomoč; knez pravi, da 2000 zavezniških vojakov lahko ovrije sovjetsko vlado.

Iz Pariza poročajo, da so se zavezniški oddočili za energičen napad proti Ogrski. Francoski general Mangin bo baje vodil zavezniško armado proti boljševikom.

Boljševiška fronta se širi. London, 26. marca. — V zadnjih 24. urah se je "boljševiška fronta" zelo razširila. Plamen ognjev revolucije se prijemlje sedmih držav. Z Dunaja je prišlo poročilo, da je položaj v Nemški Avstriji zelo kritičen in tamošnji komuniči so že dočeli datum ekskrat v aprilu za uvedbo sovjetske republike in zvezo z Ogrskom in Rusijo.

Srbija je v pesteh boljševiških propagandah, ki jo lahko vsak čas vrže v kolo rusko-ogrsko koalicije.

Zavezniški izkrcavajo čete v Dalmaciji. Pariz, 26. marca. — Tušnji poročajo, da bodo izkrene svetje zavezniške čete v Splitu na obali Dalmacije, kjer se že dolj časa pojavljajo nemiri. Ogrski boljševiki razširjajo propagando po vseh jugoslovanskih krajih, kjer so okupirani po zavezniških četah.

Demonstracije na Dunaju. London, 26. marca. — V nedeljo je več tisoč delavcev vprzorila takoj demonstracije v prilog nevole na Ogrskem. Delavci in vojaki, organizirani v "Volk uhrn", so nosili rdeče zastave napis "Živela ogrska sovjetska republika!" Pohod se je vrnil po glavnih ulicah in demonstrantje kažali pesti gledaleem, ki so

KAKO SKRBE MILJONARJI ZA "SUHE DNI."

Chicago, Ill. — Kakor zbirajo veverice želod za zimo, tako zbirajo tudi češki miljonarji "mokro blago" za prihajajoči "suho dobo." Timothy Howé, bivši davalkar, je dejal te dni, da je v Lake Forestu, kjer se šopirijo krasne rezidence miljonarjev, danes več žganja, kakor ga je v vsem Chicago. Pred palačo znanega miljonarja se je zadnji teden ustavil velik farmarski voz za prevažanje sena in z voza so valili in valili sede in sodlje, napolnjene z žganjo, preščano in varjeno "mokro," ki je izginila v globokem klet pod višo. Kaj pa delavej v "palačah" okrog McCormickovih tovarn? Ali so se tudi oni takoj založili? Živila prohibicija, ki po samou siromake!

DOGODKI NA OGRSKEM ZAMIMAJO WASHINGTON

Senator Borah pravi, da ne viditi vzroka, da bi se Amerika vmesovala v ogrske zadeve.

DOGODKI V KRATKIH VESTEH IZ WASHINGTONA.

Washington, D. C. — Senzacijonalni dogodki na Ogrskem so povzročili obširen razgovor v offijelnih krogih. Nekateri menijo, da se je preobrat v Budimpešti izvršil v dogovorn z. Berlinom, drugi pa pravijo, da so za te dogodke odgovorni poveljniki francoskih čet na Ogrskem ali pa še celo francoska vlada.

Državni department pravi, da je stara ogrska vlada rezignirala, da so francoske oblasti nadaljujoče se sedaj na Ogrskem, naročile ogrski vladi, da umakne svoje čete do Szegedine in Debrecina. Rumunci drže črto Aradsa-Marmenit in Franezi pa zasedejo teritorij, radi katerega se prepira.

Ce pogledamo na zemljevid, vidiemo, da so Franezi zahtevali, da se ogrske čete umaknejo iz vzhodne Ogrske. Francoska armada bi počela nasaditi zasedla 46 milij širok pas, ki vodi skozi srednjo Ogrsko. Rumunci pa ogrski teritorij vzdolj od tega pasa, iz tega so sklepali Ogrs, da Rumunska dobi najmanj eno tretjino Ogrske.

Senatog Hitecock iz Nebriske vidi v dohodkih na Ogrskem razlage za ustanovitev lige narodov, senator Borah iz države Idaho, član odseka za zmanjšanje zadeve, pa pravi, da ti dogodki govore proti ligi narodov.

"Kdo govori, da bodo dogodki na Ogrskem prepričali ameriško ljudstvo o potrebi vstopa v ligo narodov, ne pozna ameriškega mišljenja," je rekel senator Borah. "Popreči Američan ne vidi vzroka, zakaj bi dal ljudi in denar in da se zavzame za tak položaj, ki se je ravnotek razvila v Ogrskem."

Senator Phelan iz Kalifornije je apeliral na senatorja Boraha iz Idaho in Johnsona iz Kalifornije, da se mu pridružita v protestu proti določbam enakopravnosti plemen v ustavi lige narodov. Senator Borah min je odgovoril, da se mu rad pridruži v tem delu.

W. A. Morgan, neodvisen mesar v Buffalu, priporoča, da se združijo vsi pevdvišni mesarji, da tako konkurirajo znani veliki mesarski petorici. On pravi, da vredne odredbe ne bodo zabranile petorici, da se končno polasti vse mesarske obreti. Po njegovem mnenju se biće najuspešnejši boji proti trutu, če se ustanovil drug trust, ki obstoji iz neodvisnih mesarjev.

Uradniki industrijskega obdora trgovskega departmanta izjavljajo, da je mogoč uspeh pri stabilizaciji cen le tedaj, ko se znižajo cene, ker bo naravna posledica tega znižanja padanje mednarodnih bankirjev, ki so kažali pesti gledaleem, ki so

kriza na Španskem.

Madrid, 26. marca. — Španska vlada je umaknila svojo ostavko

(Dalej na 2. strani, 4. kolona)

MNOGE IZPREMEMBE V USTAVI LIGE DRŽAV; ENA POGODBA ZA VSE.

Ameriški senatorji bodo potolačeni: mirovna konferenca bo imela odslej dve seji dnevno.

ENA ZAHTEVA ITALIE JE USLISANA.

Pariz, 26. marca. — Odbor za ustavo lige narodov je spremenil sestavljajt členov. Ena sprememb je važna in Američani upajo, da bodo s to spremembu pobili 50 odstotkov opozicije republikanskih senatorjev v Washingtonu. Spremenjen je namreč 10. člen, ki se zdaj glasi, da morajo države v ligi spoštovati suverenitet posamezne države in da ne smiju vikati v njene notranje zadeve. Člen se zdaj vjema — upajo ameriški delegatje — z zahtivo opozicionalnih senatorjev, da se ne krši Monroe-doktrina in da Amerika odloči o svojih naselejnih zakonih.

Sprejeta je tudi sprememb, da vsaka država lahko brez ovir izstopi iz lige; druga sprememb se glasi, da izvrševalni svet lige čeprav izda določbe zaomejitev oboroževanja.

Italija je končno dobila eno koncesijo. Na nejno zahtevo bo izdelana ena mirovna pogodba z vsemi sovražnimi državami, s katerimi bo podpisani mir obenem. Pravzaprav so ta zaključek izsile nove razmere v Ogrskem; diplomati so spoznali, da čim dalj se bo vleka mirovna konferenca, da je slabše za zavezničke.

Wilson, Clemenceau, Lloyd George in Orlando so včeraj sklenili, da se bodo odslej vršili dve dnevnih seji, da se na ta način čeprav resni, kar je zamujenega, zlasti pa vprašanje italijansko-jugoslovanske meje in zadeva nemško-francoske meje. Wilson in Orlando sta danes zjutraj razpravljala o italijanski meji. Italija je postala nestrpna, posebno po dajavščini izprenemb na Ogrskem in zaradi negotovosti položaja okraja Jadranskega morja. Orlando se tudi mudri domov, kajti razmere v Italiji so tudi precej napete.

SOCIALNODEMOKRATIČNA LIGA ZA POMILOŠČENJE DEBSA.

New York, N. Y. — Socialnodemokratična liga je brzojavila predsedniku Wilsonu v Pariz, da pomilosti Eugene V. Debsa, ki je bil na podlagi zakona proti Spojljanem obsojen na deset let, ječe, raynotako da pomilosti vse osebe, ki so bile obsojene, ker so povedale svoje mnenje o vojni tako, kot so mislite v sreu.

Brzojavko so podpisali Charles Edward Russell, John Spargo, J. G. Phelps Stockes, Charlotte Perkins Gulpin, Chester M. Wright in Upton Sinclair.

NAD 20 TISOČ MOŽ SE JE VRNILO IZ FRANCILJE.

New York, N. Y. — V luku so pripravile transportne ladje "Manchuria," "Maisonia" in "Antigone" in "Montana" na njih se je pripeljalo 13,684 mož iz Francije. V Newport News so pripravljale štiri ladje 7,000 mož. Na potu je umrl pet vojakov.

ka Wilsona kmalu demobilizirana ameriška armada, kar bo povzročilo, da ne bo uvedena vojnoodobrica s prvim julijem.

Državni department je prejel poročilo da Japonska pripravlja novo posojilo za Kitaj, za varnost doživljene rudovali v Feng-Itang-Šenu na Kitajskem in v velik teritorij v okolici. Uradniki dvomijo, da Japonska nastopi v tej stvari popolnoma neodvisno in da bo najbrž dala posojilo skupina mednarodnih bankirjev, ki so kažali pesti gledaleem, ki so

zavrnili.

V političnih krogih pričakujejo, da bo po povratku predsednički

AMERIKO STANE ZADNJA VOJNA ŠESTKRAT VEC KOT VSE PREJŠNJE VOJNE.

Washington. — Združene države so v zadnjih vojni potrošile več denarja, kakor v vseh prejšnjih ameriških vojnah. Številke, ki jih je obelodanil kampanjski odbor za peto vojno posojilo, sledi:

Vojna leta 1812. \$ 92,989,000
Vojna z Mehiko ... 117,048,000
Civilna vojna ... 3,091,165,000
Vojna s Španijo... 718,836,900
Zadnja vojna ... 24,142,197,000

VESEN EGIPT JE V PLAMENU USTAJE.

Angleški vojni minister priznava, da je položaj v Egiptu slab; nove čete odidejo tja.

MNOGO ANGLEŽEV IN DOMAČINOV UBITIH.

London, 26. marca. — Po zadnjih vesteh iz Kaira je taguba življenj med angleškimi vojaki in egyptovskimi rebeli velika. V Mi-

netu je bilo 18. t. m. ubitih 55 in ranjenih 69 domačinov. V Kairu je bilo zadnje dni ubitih 69 oseb.

London, 26. marca. — Winston Spender Churchill, vojni tajnik, je včeraj priznal v parlamentu, da je ves Egipt v plamenu revolucije. Poslani so strmej, kajti angleška vlada je doseg dnevno poročala, da je "položaj pod kontrolo čet."

Churchill je prišel s svojo izjavo nehotno, ko je Donald MacLean protestiral proti vojaški predlogi, ki določa 900,000 mož stalne armade. Dejal je, da je to preveliko breme za Anglij. Churchill je nato vprašal MacLeana, če ve, kaj se godi po svetu. "Pred tremi dnevi — je nadaljeval Churchill — se je položaj v Egiptu tako poslabšal, da je bilo treba poslati sive čete tja. Ustaja se je razširila po vsem Egiptu in situacija je zelo kritična. Ali ne ve Donald, kaj se godi ob Černem morju, na Ogrskem in v drugih državah na vzhodu?"

Dalje je dejal Churchill, da je večja armada potrebna, ker druge Angleške izgubi vse, kar je pridobila v vojni. Rekel je tudi, da sta Poljska in Rumunija v veliki nevarnosti vsled boljševizmu.

SPOR RADI ZIVEŽNE BLOKADE.

Washington, D. C. — "Kaj se je zgodilo s \$100,000,000, ki smo jih dodelili za živež v Evropi, ker so nam bile podlane obljube, da bo to pomagalo proti razširjenju boljševizma?"

Senator Borah je zastavil to vprašanje senatorju Hitecocku, predsedniku senatnega odseka za zmanjšanje zadeve, ko je dejal, da bodo zavezniške sile dosegle uspeh v boju proti ogrskemu boljševizmu z gospodarskim pritiskom in ne z vojuščimi odredbami.

POSOJILA FARMARJEM.

Washington, D. C. — Zvezne farmsarske posojilnice so posodile 4209 farmarjem v Združenih državah v februarju t. l. \$14,799,800. Največ je posodila posojilnica v Omahi in sicer \$3,895,400. Posojilnice v Springfieldu, Mass., je na dvanajstem mestu, kajti posodila je \$347,800.

SAMO 11 MESCEV RADI \$44,000.

Jefferson, City, Mo. — Alexander H. Stephens, brat Lou V. Stephens, bivšega governerja, se je priznal krivim, da je osleparil načrtno banko v Bronvillu za \$44,000. Sodnik ga je obsodil na enajst mesec zapora v okrajni je-

ti. To je bilo sredji januarja. Fran-

čija je pa izposojava, da zavezniške čete ne bodo odpoklicane iz Rusije — to spominad je ne — da ameriška komisija ni šla v Moskovo in da se konference z ruskih za-

stavnikov ni niti ne bo vrnila na

PROSVETA

GLASILLO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopis se ne vraca.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Canada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$7.00 per year.

— 81 —

Datum v oklepaju n. pr. (March 15-19) poleg vašega imena in naslova posenem, da vam je z tem dnevnem poteka naročnina. Ponovito jo pravimo, da se vam ne ustavi list.

DELAVCI SO ODKLONILI KOMPANIJSKI NAČRT.

Trust, ki izdeluje pôljedelske stroje in je poznan tudi pod imenom International Harvester kompanija, je predložil svojim delavcem na glasovanje nek načrt o "delavskih svetih", ki mu pravijo "Poljedelski industrijalni svetski načrt", da premoti delavce in jih odvrne od strokovne organizacije. O tem načrtu so glasovali vši delavci in pisanški nastavljeni. Načrt je bil zavržen z ogromno večino.

Načrt je bil delo navihanih kompanijskih advokatov, nalašč izdelan tako, da bi delavci mislili, da jim kompanija sama prinaša industrijalno demokracijo na krožniku in delavcem je treba le stegniti roko, pa jo imajo. V resnici pa načrt ni bil nič druga kot suženjske verige v novi podobi. Delavci so spoznali nastavljen past in so odločno rekli, da ne gredo vanjo, in načrt je bil odklonjen.

Po tem načrtu bi delavci in kompanija imeli enako število zastopnikov v odboru. Po končnih volitvah bi kompanija imenovala predsednika in tajnika.

Delavski svet je imel pravico predlagati stvari, ki se tičejo delavcev, toda določeno je bilo, da zastopniki delavcev glasujejo zase, zastopniki kompanije pa zopet zase, da ne bo mogel zastopnik kompanije glasovati za interes delavcev.

Svet je imel pravico predložiti sprejete zaključke predsedniku kompanije, ki jih sprejme le tedaj, če so mu všeč. Ce mu zaključki niso všeč, tedaj predlaga kompromisno ponudbo. Če ta ponudba ni všeč delavskim zastopnikom, tedaj se predloži glavnemu svetu iz več delavnic. Kompanija plača vožne troške in dnevnice zastopnikov. Ce ne pride do sporazumu, gre zadeva pred razsodišče.

Vse pritožbe delavcev gredo skozi roke tajnika, ki ga imenuje kompanija. Ta tajnik ima moč, da sprejme pritožbo, ali jo pa zavrže kot neumestno.

Ce delavci niso hoteli postati popolni sužnji, so morali zavreči tak načrt, ker bi bili docela odvisni od kompanijskega orodja — tajnika — če je njih pritožba umestna ali neumestna.

Ce so delavske mezde nizke in delavski otroci hodijo lačni v šolo, kaj naj storiti delavec? — Dokler bo delavec samo zabavljal na slabe mezde, bodo njegovi otroci hodili še lačni v šolo, ker zabavljanje ni nasitilo do sedaj niti enega lačnega želodca. Da delavski otroci ne bodo hodili gladni v šolo in delavske mezde ne bodo nizke, si mora delavec sam pomagati, ker tisti mu ne bodo pomagali, ki imajo od njegovega dela dobiček. Ce si hoče delavec pomagati, pa mora izvoliti v postavodajne zbole može, ki jih je sam postavil za kandidate na programu delavske stranke. Ce je znal delavec izdelati svoj program in postaviti svoje kandidate, jih mora znati tudi izvoliti. Dokler delavec samo sestavlja programe in postavlja kandidate, izvršuje samo polovico dela, ki mu odpira pot v gospodarsko svobodo. Dovršeno delo zahteva tudi izvitev delavskih kandidatov.

O svoboda! Bil je zločin, ce je suženj v starh časih zapustil ponoči bajto, v kateri je bil zaprt. Črnokožni sužni v Ameriki se niso smeli učiti čitati in pisati, kajti to je bil po mnenju sužnjedržcev zločin. Iz čitanja se porodi mišljenje in iz mišljenja se rad porodi duh proti sužnosti.

Imperialisti so pa napravili zmoto in med vojno so preveč govorili o samoodločevanju in svobodi malih, zasujenih narodov. Zasujenjeni narodi so vzeli take govorice za resnobo. In kaj se je zgodilo? Poglejte v Korejo, Egipt, na Irsko in drugam. Besede so besede, tajne pogodbe so tajne pogodbe in dejanja so dejanja!

Hura! Hura! Cene premogu gredo navzgor! Zakaj? Hm zakaj. Zato, ker imajo premogarji prevelike plače! Vprašanje: Ce bi premogarji delali zastonj, stanovali v lisičjih luknjah in jedli nebočko mano, ali bi še cene premogu navzdol? Odgovor prepričamo čitateljem.

Napeto čakamo, kdaj bo objavljeno drugo Koroščevovo pismo, datirano recimo 18. decembra 1919! Taka pisma so silno prericevalna, don't you know, Mike?

Na čigavi strani je resnica?

Katero jednoto je imel dopisnik v mislih?

"Prosveta" je priobčila v 65. izdaji tega lista dopis "Od nekod", v katerem pravi dopisnik, "naša katolička jednota je pa izgubila do 400 članov."

Na ta dopis odgovarja gospod Josip Zalar, glavni tajnik K. S. K. J., in pravi v svojem pojasnilu: "Naj bo dopisniku povedano, da ni res, da je članstvo naše Jednote nadzadovalo za 400 udov."

Uredništvo "Prosvete" se ni brigalo, katera katolička jednota je izgubila do 400 članov, kajti katoličkih jednot je več, dokler ni izšlo "Pojasnilo" gospoda Zalara.

Da dobi gospod Zalar zadoščenje, smo pregledali uradne izkaze K. S. K. J., ki so priobčeni v njenem glasilu, in našli sledeči rezultat:

Glasilo K. S. K. J. prinaša v izdaji dne 30. januarja 1918 finančno poročilo K. S. K. J. od 1. julija do 31. decembra 1917, ki izkazuje 12,914 članov.

Glasilo K. S. K. J. z dne 29. januarja 1919 prinaša finančno poročilo K. S. K. J. od 1. julija do 31. decembra 1918, ki izkazuje 12,520 od 12,914, dobimo rezultat, da je jednota izgubila 394 (reci tri sto in štiri devetdeset) članov.

Ako je dopisnik imel v mislih K. S. K. J., ko je zapisal, "naša katolička jednota je pa izgubila do 400 članov", ne moremo potrditi, ker je to njegova zadeva, konstatiramo pa, da je K. S. K. J. po izkazih, ki jih je prineslo njen glasilo, nazadovala za 394 članov.

Upamo, da bo gospod Zalar s tem pojasnilom zadovoljen.

DOPISI.

Cleveland, O. — Poročano je že bilo, da priredi tukajšnje pevsko društvo "Zarja" dramatično predstavo "Samosvoj", katero je spisal slovenski pisatelj Erbin Kristan.

Ta predstava se vrši dne 30. marca ob polutreh popoldne v Josip Birkovi dvorani 6003 St. Clair Ave. Ob polnosem zvezčku istega dne in v isti dvorani se vrši prosta zabava s plesom.

Tem potom se še enkrat najujidnejše vabijo vse rojake iz Clevelandja in bližnje okolice, kajtor je Collinwooda, Notinghama in zapadnega dela mesta, da se udeleže te predstave in zvezčku proste zabave v obilnem številu. Nenemu ne bo žal, kajtor se udeleže te predstive, ker je igra vse skozi zanimiva.

Odbor.

La Salle, Ill. — Poročano je že bilo, da so delavske razmere slabе v tej okolici. Ako bodo sedaj razmire ostale še naprej tak, kot so sedaj, in draginja načela, kmalo ne bo treba tricrat na dan kuhati.

Toda kljub temu živahnemu delujejo na društvenem polju, posebno kar se tiče na dramatičnem in pevskem polju. V dramatičkih nam pomagajo še druga dramatična društva.

Poročano je že bilo, da priredi slov. pev. dramatič. in podp. dr. "Triglav" iz Joliet, dramatično predstavo "Legijonarji". 9. marca t. l. v veliki dvorani tukajšnjega "SND."

Na dan predstave je bil SND. popolnoma natlačen rojakov, kateri so prišli od blizu in daleč gledati te krásne vprizoritev.

Pred vprzorem je nagovoril zbrano občinstvo predsednik tukajšnjega dramatičnega društva "Soča", g. Leo Zevnik, ki je v kratkih besedah pojasnil pomen vprizoritev.

Za njim je imel kratki, toda krasen govor predsednik slov. pev. dramatičnega podp. društva, g. Martin Rakar, v katerem je pojasnil pomen dramatične predstave "Legijonarji", opisal je kravje boje v Evropi ter suženjsko trpljenje naših rojakov v stari domovini. Vsakogar se pretresel v njegovem jednate besede in prepricana sem, da bo še marsikom ostal njegov govor v spominu. Na tem mestu mu izrekam najlepšo hvalo za njegov govor in trud. Leterega je imel z vprizoritvijo igre

Za njim je nastopilo pevsko društvo "Soča," ki nam je zapele nekaj lepih narodnih pesmi pod vodstvom g. John Ivanuša. Istočasno gre pevecem in pevovodju čas. Imeli so le nekaj vaj, toda pokušali preplezati ograjo in posegal v zadnji žep, iz česar sem sklepal, da mi preti resna nevernost, in ne samo meni ampak tuđi eeli moji družini, ako bi bil zamudil trenutek. Poslužil sem se torej edinega sredstva, kateri mi je še preostal.

Nato se je pričel šele pravi vporzored. — Vsa vprizoritev igre "Legijonarji" je bila krasna. Igralci so izvrstno izvedli svoje vloge, za kar jim moram izreči najsršnje hvalo. Občinstvo je z njenim nameščenjem sledilo igri.

Pred začetkom igre, med posameznimi dejanji in po igri, je pa nam delal kratki čas orkester g. Petra Ahačiča. Skrajšal nam je čas več kot za eno uru. Vsakdo, kdo je le slišal njegov orkester, je moral priznati, da je izvrsten.

Tem potom izrekam vsem najsršnje hvalo za njih trud in požrtvovljnost, ki ste pripomogli do tako lepega uspeha cele prireditve slov. pev. dram. in podp. društva "Triglav", pevskemu dr. "Soča" in orkestru g. Petra Ahačiča. Sploh moja najsršnja hvala vsem udeležencem, ki ste prsetili našo vprizoritev. Te prreditve sta se udeležila tudi dva rojaka iz Milwaukee, Wis.

Sedaj se pripravlja tukajšnje dramatično društvo "Soča", da vprizori na velikonočno nedeljo narodno igro "Revček Andrejček". Vse osebe se pridno uči ter zahaja na vaje, istotako se tudi pridno vadijo pevci in pevke pevskoga društva "Soča", da bodo na tej prireditvi zapeli nekaj narodnih pesmi.

Že sedaj opozarjam vse tukajšnje rojake, kajtor tudi iz bližnje okolice na ot prireditve ter jih vabim, da se udeleže te vprizoritev. Odbor slov. dram. društva "Soča", Mary Pernat, tajnika.

Od mr. Frank Prelogarja, Ringo, Kans. smo prejeli sledečo pojasnilo k dopisu priobčenemu v "Prosveti", št. 38 z dne 14. februarja t. l.:

Ringo, Kans. — V omenjeni igralnici ni bilo nikakoršnega prepira isto noč in večer, dokler ni prišel John Luskar in njegova dva tovarša v igralnico, kateri so priseli takoj prepir, napadati navzoče goste, pobijati okna ter so razbili vrata, stole in "show case" ter sploh drugo opravo v igralnici in na ta način pregnali vse ljudi iz igralnice, kateri so bili isti večer navzoči. Pričeli so bili isti večer navzoči. Kar je bilo do napačno sodili.

François Prelogar, Ringo, Kans. — Kajtor je bil oddaljen dočisto noč od svojega doma, ki je v bližini Frontenaca, kakih šest do sedem milij in ako je v resnici imel nameniti domov, bi ne šel v igralnico ampak na poulično karo, za katero je imel dovolj časa, kajtor bi se ne ustavil v igralnici, kjer je pričel oni usodepolni prepir ter vršič.

Ako omenjeno pojasnilo ne zavrstite, sem pripravljen poslati ter priobčiti uradni sodniški začasnički v obraznave, katera se je vrnila 20. februarja t. l. v Girard, Kans. In to radi tega, da me nato ne bodo napačno sodili.

Frank Prelogar, Ringo, Kans. — Kajtor je podpisal povlej za njihovo aretacijo in eksekucijo? je vpil ves omamljen.

'Kdo je podpisal? Hindenburg! — in Hindenburg je tudi priselil Ebertu, da bo podpiral revolucionarno vlado, katero je že pripoznil. Armada je tudi na strani nove vlade. Moja demisija še ni uradno objavljena, toda gospod Ebert je že na mojem mestu.

John Luskar je bil oddaljen dočisto noč od svojega doma, ki je v bližini Frontenaca, kakih šest do sedem milij in ako je v resnici imel nameniti domov, bi ne šel v igralnico ampak na poulično karo, za katero je imel dovolj časa, kajtor bi se ne ustavil v igralnici, kjer je pričel oni usodepolni prepir ter vršič.'

Cesar pa ni odnehal.

Prepričan sem, da ostane večji del armade na moji strani, saj odločnost nam je treba.

Nikoli prej se nisem videl Maksa tako jezrega, kajtor je bil v tistem hipu. Nagnil se je nad mizo in toliko, da ni zarjavel nad tečem:

"Ali se morda zanašate na podporo rojalistov? Dobro, čujte toreb! Peinštrider je Vaš najboljši pristaev je bilo včeraj aretiran in petnajst je bilo ustreljenih danes zjutraj: povlej se na glas, da morajo biti vsi ustreljeni in v tem trenotku so lahko že mrtvi. Haha! Veste li, kaj to pomeni?"

Cesar je padel nastol silno prestrašen.

"Kdo je podpisal povlej za njihovo aretacijo in eksekucijo?" je vpil ves omamljen.

'Kdo je podpisal? Hindenburg! — in Hindenburg je tudi priselil Ebertu, da bo podpiral revolucionarno vlado, katero je že pripoznil. Armada je tudi na strani nove vlade. Moja demisija še ni uradno objavljena, toda gospod Ebert je že na mojem mestu. Za božjo voljo, ne govorite o vojni proti socialistom! Vaše govorjenje o civilni vojni Vam lahko prinese smrt v par dnevov. Viljem! Veliko neumnost ste storili, kajtor ste pisarili rojalistom. Vsa Vaša pisma in brzjavke so prestregli socialisti. Smrt Vam prejde! Odpovje se, ako želite biti v svoji družini dobro; odpovje se in bežite iz dežele, če morete!"

Cesarica in njena hči sta udarili v jok. Bili sta histerični in vlekli sta Maksa za sukno in roke z milo prošlo: "Kaj nam je storiti, povejte nam, svetujte nam!"

Toda Maks se ni ganil. Njegove oči so bile vprte v kajzera in čakal je končnega odgovora. Teda je planil v sobo kajzera brat princ Henrik. Objel je svetinja in nato se je obrnil k cesarji s trpkimi besedami:

"Vse je končano, Viljem. Najboljše je, da se umaknemo iz Nemčije. Z veliko težavo sem prišel semkaj. Uporniki so krvohajni."

Viljem se je tresel

BOMBA JE UBILA BANKIRJE VO ZENO.

Oakland, Cal. — Na domu Geo. Greenwoda, podpredsednika Savings Union Banke & Trust kompanije v San Franciscu, je razpolila bomba in ubila njegovo ženo.

Po izjavi policije je bilo Greenwoodu poslano grozilno pismo v januarju, v katerem mu je neznačno grozil, da požene njegov dom z dinamiton v zrak, če ne plača \$5.000.

Bomba je vrgla Greenwoodovo deset čevljev proč od mesta, na katerem je eksplodirala. Policia sudi, da je Greenwoodova našla bombo, jo pobrala od tal in da je razpočila v njeni roki, kajti njen telo je bilo razmesarjeno.

Njen soprog je razpisal \$1.000 nagrade za tistega, ki odkrije dinamitorja.

DOLOČBE ZA IZPLAČEVANJE DOKLADE SO OLAJŠANE.

Washington, D. C. — Vojni department je olajšal določbe, po katerih lahko odpunili vojaki zahtevajo \$60 doklade. Do sedaj je moral vsak vojak poslati originalni odpustni list, od sedaj pa zadostuje, da pošlje prepis originalnega odpustnega lista.

Na prepisu mora biti zapisano vse, kar je zapisano na originalu na prvi in zadnji strani. Prepis je poslati pasovnemu finančnemu oficirju (Zone finance Officer), Leemon building, Washington, D. C. Prepis je treba predložiti prvi naborni postaji, preden se odpoveda, da ga potrdi tamkajšnji oficir. Pridati je treba tudi sedanjšo adreso, ali naslov, na katerega je treba naslovit ček.

ZNIŽANJE CENE ZA JEJKO IN ŽELEZO.

Washington, D. C. — Industrijalni odbor trgovskega departmента je sprejal predloženo lestvico za znižanje cen jeklu in železa, ki so jo predložili zastopniki železarske in jeklarske industrije na skupni konferenci.

Industrijalni odbor bo obdrževal konference tudi z zastopniki drugih industrij od časa do časa, da se znižajo cene drugih produktov. Odbor se najbrž potruditi, da se znižajo cene za les, baker in opeko, da bo mogoče prijeti cene.

ZDRAVNIKA LOVE KOT MORTILCA.

Long Beach, L. I. — Tukaj iščejo dr. Walter Keene Wilkinsa, ki je obtožen, da je dne 27. februarja umoril svojo soprogo. Zdravnik je pripovedoval, da so njegovo ženo umorili vloncile. Kasnejše odkrili testament, v katerem zapušča zdravniku \$100.000.

VPRAŠANJE VARENJA PIVA POSTAJA KOČLJIVO.

Washington, D. C. — Daveni komisar Roper se je odločil, da se obrne na justični department, da poda svoje mnenje, koliko alkohola sme biti v pivu, da se smatra neupočno.

Najprvo so se krvni psi vrgli

binskimi deli, ki jih ovirajo visoke cene.

Cena jeklu in železu je padla od 10 do 14 odstotkov.

KOMISIJA ODLAŠA Z ODLOČBO.

Chicago, Ill. — Komisija za javne potrebe še ni podala svoje razsodbe v zadevi cestno-železniške voznine v Chicago. Cestno-železniška družba je zahtevala, da se voznina povraša od 5 na 7c. Slišijo se glasovi, da družba prejme sedaj več voznine, kot takrat, ko je vprašala za pozikanje. Cena materijalu je tudi padla, tako da družba nima najmanjšega vzroka zahtevati povrašanje voznine.

V političnih krogih razlagajo obnovljivje komisije, da pusti stvari plavati, dokler ne bo legislatura zaključila svojega zasedanja.

Med poslanci je precej razširjena misel, da se komisija opusti, ker je povrašala ceno plinu od 72 na 88c.

Če bi komisija povrašala še voznino na cestnih železnicah od 5 na 6 ali 7c, tedaj bi poslanci iz Chienga odločno zahtevali, da se komisija odpravi.

Ce komisija odloži svojo razsodbo, dokler ne bo legislaturno zasedanje zaključeno, je zunaj nevarnosti do 1. januarja 1920, ko se snide prihodnja legislatura. Sedanje legislaturno zasedanje bo zaključeno okoli 1. junija. Zarato je važno, da komisija poda svoje razsodbo preden bo legislaturno zasedanje zaključeno.

POŠTA Z LETALI PRIČNE 15. APRILA.

Chicago, Ill. — Prenašanje pošte z letali med New Yorkom in Chicagom prične po izjavi John A. Jordana dne 15. aprila. Tri letala so pripravljena v Clevelandu in kadar bo prenašanje pričelo redno, bo pripravljeno sto letal Havilandovega sistema.

SLEPAR OBSOJEN NA 7 LET.

Columbus, O. — John Thomas O'Brien je bil obsojen na sedem let ječe, ker je ponaredil ček za \$100. Na njem je bilo ponarejeno ime predsednika Wilsona. Ček je bil ponarejen v letu 1912, ko je bil predsednik še governer New Jerseyja.

ZELEZNISKI ČUVAJ JE IZGIL.

Bedford, Ind. — Serifi in farmarji so ves dan iskali s krvnimi psi 50-letnega železniškega čuvalja Jamesa Taceta. Preiskali so vso okolico med Bedfordom in Harrodsburgom, toda imeli niso uspeha.

Najprvo so se krvni psi vrgli

do, že gredo naši! zakriči Zagloba, videc rudeč vrsto dragonegov Volodijevskega, ki je dirjal skokoma po planjavi.

Za njimi je šlo še nekoliko prostovoljev od vsakega polka. Med drugimi so šli: rudeči Veršulj, Kušelj, Ponjatovski, dva Karviča, a od husarjev — gospod Longin Podbipeta. Oddaljeno.

Med tem se so začnali polki Krivonosa v gostej gruči. Spredaj so šli prostaki, za njimi Kožaki in Tatarji. Oddaljenost med obema oddelkom je postajala vedno manjša.

"Krasne reči hoste videli, gospod", reče Skretuski. "Pazite posebno na Volodijevskega in Podbipeta. To sta dva znamenita junaka. Ali ju vidite?"

"Vidim".

"Glejte torej in še sami dobite skomine."

To vprašanje se je pojavilo, ker so newyorški pivovarnarji po svojem advokatu izjavili, da bodo varili in prodajali pivo, ki vsebuje le 23 1/4% alkohola, ker smatrajo tako pivo za neopojno.

Komisar Roper se je razgovarjal o stvari z podrejenimi uradniki in prišli so do zaključka, da je stvar vsled raznih živilskih zakonov tako komplikirana, da je najboljše, če justični department izreče svoje mnenje. Ko solictor justičnega departmenta poda svoje mnenje, bo davčni komisar naznani, kako bo postopal v tej zadevi.

PIVOVARNARJI BODO VARI LI PIVO.

New York, N. Y. — Pivovalci, organizirani v "United States Brewers Association", nazznajo, da se bodo ravnavali po nasvetu svojih advokatov Elihu Rootu in William D. Guthrieju in variili pivo, v katerem ne bo več kot 3 1/4% alkohola. V tej organizaciji so tri četrtnike pivovarnarjev. Organizacija je razposlala letake, v katerih naznana svoj sklep.

POŠTA Z LETALI PRIČNE 15. APRILA.

Chicago, Ill. — Prenašanje pošte z letali med New Yorkom in Chicagom prične po izjavi John A. Jordana dne 15. aprila. Tri letala so pripravljena v Clevelandu in kadar bo prenašanje pričelo redno, bo pripravljeno sto letal Havilandovega sistema.

SLEPAR OBSOJEN NA 7 LET.

Columbus, O. — John Thomas O'Brien je bil obsojen na sedem let ječe, ker je ponaredil ček za \$100. Na njem je bilo ponarejeno ime predsednika Wilsona. Ček je bil ponarejen v letu 1912, ko je bil predsednik še governer New Jerseyja.

ZELEZNISKI ČUVAJ JE IZGIL.

Bedford, Ind. — Serifi in farmarji so ves dan iskali s krvnimi psi 50-letnega železniškega čuvalja Jamesa Taceta. Preiskali so vso okolico med Bedfordom in Harrodsburgom, toda imeli niso uspeha.

Najprvo so se krvni psi vrgli

do, že gredo naši! zakriči Zagloba, videc rudeč vrsto dragonegov Volodijevskega, ki je dirjal skokoma po planjavi.

Za njimi je šlo še nekoliko prostovoljev od vsakega polka. Med drugimi so šli: rudeči Veršulj, Kušelj, Ponjatovski, dva Karviča, a od husarjev — gospod Longin Podbipeta. Oddaljeno.

Med tem se so začnali polki Krivonosa v gostej gruči. Spredaj so šli prostaki, za njimi Kožaki in Tatarji. Oddaljenost med obema oddelkom je postajala vedno manjša.

"Krasne reči hoste videli, gospod", reče Skretuski. "Pazite posebno na Volodijevskega in Podbipeta. To sta dva znamenita junaka. Ali ju vidite?"

"Vidim".

"Glejte torej in še sami dobite skomine."

XV.

Bojevniki, približavši se, vstavijo konje ter začno drug drugega zmerjati.

"Le bliže, le bliže! takoj nakrmimo pse z vašim mesom!" klicali so knezovi vojaki.

"Vašega pa še psi ne jedo."

Segnjite v tem ribniku, nesramni razbojnički!"

"Komm je usojeno, tu segnije. Přprej bodo vas ribe oskubile."

"Na gnoj pojidez z vilami, lopovi! to vam bolj pristaja, nego bo."

"Čeprav smo prostaki, toda naši sindi bojo do plemišči, ki nam jih vaša dekleta porode."

Neki Kožak, brž ko ne iz Zadneprja, se ponukne naprej ter nastavi pest na usta in zaklice s močnim glasom:

"Knez ima dve bratranki; povejte mu, naj ju pošlje Krivonosu."

Gospodu Volodijevskemu se stemni pred očmi, ko si sliši te besede. V tem trenutku požene konja na Zaporozca.

Gospod Skretuski, stojec na desnem krilu s husarji, ga takoj spozna ter reče Zaglobi:

"Glejte, Volodijevski drvi. Glejte, tam le, tam le!"

"Vidim!" odvrne Zagloba. "Že ga ima! Že se bijeta! Enkrat! Dvakrat! Izvrstno!... Oho, že je gotovo..." Bog, kakšen je ta borilec!"

Res pri drugem naskoku je padel Kozak na le, kakor od vrele zadet. Padel je z glavo proti svojim, kar je bilo za nje slab pomen.

V tem trenutku skoči drugi kozak, noseč brdeč župan, ki ga je brž ko ne uplenil kakemu plemiču. Od strani se zakladi v Volodijevskega, toda konj se mu spodrlake, ko je zamahnil. Gospod Volodijevski pa se zasneče, in takrat mahne takoj lažko in mehko, da se skoro ni videlo,

na to pa zgrabi Volodijevski Kozaka za vrat ter ga odpreje s konjem vred k svojim.

"Rojaki, bratje, rešite me!" kriči vjetnik.

Toda ni se upiral, ker je znan, da ga Volodijevski pri najmanjšem uporu razsek s sablj. Se konja je spodheldel, da bi ga Volodijevski ne vjele, kakor kakov kozko.

"Smo vajeni tega!" pravim.

"Pa se se ne spusti v dvoboj!"

Vzorem odličnih poikov ne pribljuje spuščati se v dvoboj s takim pripravljenim sovražnikom.

Konjar je mar za svoje duštvorstvo in storiti te žal, da sedaj že nihče ne misi na ... Gre

na sled, ki je vodila od železniške barake do Salt Creeka. Tam so našli njegovo suknjo in palico. Na drugi strani je bilo poznati stopinje bolj močnega človeka, ki so vodile do železniškega kolodvora v Harrodsburgu. Nekaj ure preje so videli železniški uslužbeni tam orjaškega zamoreca, ki se je sukal okoli tovornega vlaka. Železničarji sodijo, da se je zamorec usedel na tovorni vlak in odpeljal proti jugu.

Čuvaj ni imel pri sebi denarja ali drugih vrednosti, kar dela stvar še bolj zagoton. Policia sodi, če je kdo umoril čuvaja, to storil iz maščevanja. Čuvajeva žena pravi, da je njen soprog odšel zjutraj dobre volje na delo in da ni na njem opazila nič izrednega. Po izpovedi čuvajeve žene je samomor izključen.

Za oblastne organe je velika uganka, kam je izginil železniški čuvaj.

POSLIDICA PROHIBICIJE.

Atlanta, Ga. — Zamorec James Martin je prodajal vodo, pobaranjo s kavo, za žganje. Za kvort takega "žganja" je zahteval \$12.

HLADNOKRVNI BANDITJE.

Latrobe, Pa. — Tromeči oboroženi banditje so zgodaj zjutraj vstopili v restavracijo Gus Antonia, ki se nahaja nasproti mestne hiše.

Mr. John Bahorich, 129 Bakenwell Bldg., Pittsburgh, Pa.

Konečno je naletel na prvega človeka, ki ga je dal aretrirati. So diše ga je obsodilo na \$22 denarne globe. Zamorec je smehlje segel v žepu in plačal denarno globbo, kajti njegove kupuje z "žganjem" so mu nosile masten profit.

30,000 AMERIŠKIH VOJAKOV NA POTU DOMOV.

Washington, D. C. — Iz Francije se je odpeljalo 30,000 ameriških vojakov proti domu. Vojaki so v krevari, na križarjih "Montana" in "Pueblo" in 14 transportnih ladjih.

15. marca je štela ameriška armada 2,268,537 mož. Po sklenjenem premirju je bilo odpuščenih iz armade 1,402,351 mož. Vojni department je dne 18. marca nazznjal, da je v Evropi — Franciji, Nemčiji in Rusiji — še 1,508,133 mož. Vsih teh ni 24,000 mož ponorskih pehot.

Mr. John Bahorich, 129 Bakenwell Bldg., Pittsburgh, Pa.

Dva roparja sta nismo zapalili smodke, ki sta jih vzela iz skrinje, tretji je pobral \$23.52 iz registratorja za gotovino. Ko je imel denar v žepu, je pobral še iz skrinička pod mizo \$400 v gotovini in tri zadolžnice svobofle po \$50.

Anton pravi, da ne ve, komu je bilo znano njegovo skrivišče za denar.

Rojaki pozor!

Cenjenim rojakom se naznana, da se je ustanovila družba THE AMERICAN AMUSEMENT & THEATRE CO., INC. z glavnim \$100,000 z namenom, da nabavi več mogočne gledališča. Načrti so že izdelani kje se bode vzel 10 gledališč v letu 1